

Alexin Zoltán

Feladó: "Alexin Zoltán" <alexin@inf.u-szeged.hu>

Dátum: 2012. szeptember 3. 16:49

Címzett: <ISZFO@kim.gov.hu>

Tárgy: Jogszabálytervezet véleményezése

Tisztelt Cím!

A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium 2012. aug. 28-án tette közzé a halottvizsgálattal kapcsolatos jogszabálytervezeteket. A tervezetekhez hosszabban szeretnék hozzászólni. Egyfelől a temetés körüli jogi szabályozás szigorítását nagyon jónak tartom, másrészt viszont a halottvizsgálattal kapcsolatos szabályozás kritikus pontja, hogy nem fordítottak gondot az egész tevékenység emberi jogi átgondolására. Ezzel kapcsolatban szeretnék véleményt nyilvánítani.

Nézetem szerint a holttest és a vele való temetés előtti tevékenység az emberi méltóság körébe tartozik, sőt meg merem kockáztatni, az EJEE (Emberi Jogok Európai Egyezményének) 8. cikke (magán és családi élet) védelme alatt áll. E tárgyban szívesen fordulnék a strasbourgi EJEB bírósághoz is. Mindenesetre ebből a feltevésből indulnék ki és az alábbiakban arra kérem Önöket, hogy fontolják meg - egy kissé mélyebbre ható elemzését a témakörnek, majd a jogi szabályozás finomítását.

A.) A kutatási célra kiemelt emberi szövetek ügye. Az állampolgári jogok biztosa nehezményezte (<http://www.jogiforum.hu/hirek/22927>), hogy a holttestekből kiemelt szövetek ügye meglehetősen rosszul szabályozott. Bár elvileg a saját szövetek felett önrendelkezési joga van az állampolgároknak olyan módon, hogy a kutatási célú szerv/szövetkivétellel szemben tiltakozhatnak. Ezt a jogot azonban csak úgy gyakorolhatják, ha folyamatosan maguknál hordják a tiltakozó nyilatkozatukat, esetleges haláluk esetére. Hát nem éppen az emberi méltóság nagyfokú tisztelete érződik ebben a szabályozásban. A biztos javasolta, hogy legyen országos nyilvántartása a tiltakozó nyilatkozatoknak, hasonló ahhoz, amely már működik a szervátültetések esetében. A nyilvántartás lehetne akár közös is. Ebben az esetben sokkal inkább érvényre tudna jutni az állampolgárok szándéka. (A közjegyzők a végrendeletek meglétét is országos adatbázisban rögzítik, így garantált, hogy a végrendelet érvényre is fog jutni.) A halál közeli rendelkezések lehetőségét (amelyek természetesen előre

történeket)

- az Oviedói Egyezmény 9. cikke tartalmazza - és még az egyezményt alá nem író

államok [Németo., Egyesült Királyság, ...] is üzemeltet "Life plan" néven a halál utánra szóló nyilatkozatokat, amelyeket országos adatbázisban lehet rögzíteni, és amely garantálja ezek érvényre jutását.

Az Oviedói Egyezmény 9. cikke a saját személyes egészségügyi adatok jövőbeni felhasználására vonatkozó nyilatkozatokat is magába foglalja. Ilyen nyilatkozatot

is tehetne az állampolgár (összhangban a Információs önrendelkezésről szóló törvény "tiltakozás tudományos kutatási célú felhasználással szemben" bekezdésével.

Javaslom, hogy gondolják meg a szabályozás olyan módosítását, hogy a halál utáni szövet kiemelés / adatok kutatási felhasználásával szembeni tiltakozás is kerüljön be a mostani transzplantációs adatbázisba (vagy egy másikba), lehetőség

szerint egyéb általános, a gyógykezelésre (tiltakozásra) vonatkozó nyilatkozatokat is tehesen a páciens.

B.) Az orvosi titoktartásról. A nézetem szerint az orvosi titoktartás nem abszolút.

Ugyanakkor, az orvosi titoktartás megtörésére egyedül az életfontosságú érdek

szolgáltathat alapot (vagy a betegé, vagy egy másik személyé). Ezért az orvos

az életveszélyben lévő páciense adatait megszerezheti kizárólag ÉLETMENTÉS CÉLJÁBÓL más orvostól. Illetve az orvos adatokat szolgáltathat más orvosnak, ha az szükséges egy harmadik személy életének megmentése érdekében (na jó, súlyos betegségének gyógyítása érdekében). Az orvos adatokat szolgáltat a bűnüldöző szervek számára akkor ha egy potenciális gyilkos/terrorista/pszichopata/

őrült beteg megfékezésére szükség van (mert harmadik személy életveszélyben van). Ezzel a titoktartás megtörésének okai véget is értek.

Elfogadhatatlannak tartom azt, hogy a törvény (Eüaktv.) lépten nyomon kötelezi

az orvost adatszolgáltatásra. Normális jogállamban az orvos - pont úgy ahogyan az ügyvéd, pap - nem szolgáltat adatot semmilyen hatóságnak sem. Vajon

mit szólna az ügyvéd, ha a kliense életében / halála után jelentenie kellene bizonyos személyes adatokat a folyamatban levő perekről, ügyfelekről.

A büntető eljárásról szóló törvény / és a Ptk. is lehetőséget

ad az orvosnak arra, hogy megtagadja a tanúvallomást, akkor is, ha a betege

bűncselekményt követett el - ennek fényében elképzelhetetlennek tartom azt, hogy az orvos a hatóság felszólítására/levelére - köteles legyen adatokat átadni.

Az EU adatvédelmi irányelv (95/46/EC):

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995L0046:hu:HTML>

7. cikke jogalapokat hozott létre, amelyek alapján a személyes adatok kezelhetők.

A luxemburgi székhelyű ECJ (European Court of Justice) C-468/10. számú ügyben

2011. november 24.-én hozott ítéletet. A felek: Asociación Nacional de Establecimientos

Financieros de Crédito (ASNEF) (C-468/10) és Federación de Comercio Electrónico

y Marketing Directo (FECEDM) (C-469/10) kontra Administración del Estado, Spanyolország. Az ítéletben az ECJ kimondta, hogy a 95/46/EC irányelv 7. cikke minden

tagállamban módosítás, és eltérés lehetősége nélkül kötelezően érvényes.

A magyar alkotmánybíróság a 828/B/2004. számú indítvány tárgyában 2010. november 29.-én

hozott határozatában (ABH 11/2010, 1275. oldal) kimondta, hogy a 95/46/EC irányelv

Magyarországra nézve betartandó nemzetközi jogi kötelezettség.

Sajnos a magyar jog ennek ellenére nem vesz tudomást a jogalapokról - ezért az EJEbnél

eljárást indítottam a magyar Eüaktv. szabályozása ellen (ugyanis az súlyosan sérti a

jogorvoslathoz való jogot, és a magánélet védelméhez való jogot). Azt, hogy az egészségügyben

mely jogalapok miként használhatók a személyes adatok kezelésére - az Európa Tanács és

a Miniszterek tanácsa R(97) No. 5. számú ajánlása tartalmazza (4.3. cikk),

http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/dataprotection/legal_instruments_en.asp

de ezt az ajánlást Magyarország soha nem vette fontolóra (meg sem értette, hogy mi van benne).

Nos, ezért nem értek egyet azzal a megoldással, hogy a kezelőorvos a halottvizsgálat

céljából köteles legyen (vagyis perelhetetlen kényszerintézkedés alatt álljon) adatokat

szolgáltatni egy másik orvosnak. Erre csak életfontosságú érdekek szolgáltatathat alapot.

Azt is vitatom, hogy csak azért, mert egy országos statisztikai kimutatásba

bele kell

írni a halál okát - ez alapot adjon SZEMÉLYES egészségügyi adatok kényszer kiszolgáltatására. Ha pedig a halál okát könnyen nem lehet megállapítani, akkor csak egyetlen BNO kód megszerzése miatt boncolásra kerüljön sor.

C.) Az állampolgári jogok biztosa több panaszt is kapott a boncolás végzésével kapcsolatban. A jelenlegi törvényi szabályozás meglehetősen egyoldalú, az csak az orvosi érdekeket veszi figyelembe és egyáltalán nem törődik a boncolás emberi jogi kérdéseivel (a halott iránti köteles tisztelettel, a kegyelettel). Nos, a törvény gyakorlatilag bármilyen orvosi okból lehetővé teszi a boncolás elrendelését, amely ellen a hozzátartozók nem tehetnek semmit - sőt az elhunyt személy végakarátát sem érvényesíthetik. (Nem nagyon hiszem, hogy sok olyan haldokló személy van, aki kifejezetten kérné, a halála utáni boncolást. Néhány - esetleg.) Én úgy gondolom, hogy az EJEÉ egyezmény 8. cikke (private life) kiterjed a halott testre is - ezért elfogadhatatlannak tartom, hogy - a rendkívüli haláleset / vagy a foglalkozás körében elkövetett halált okozó gondatlanság gyanúját kivéve - kényszerintézkedésként kerüljön sor boncolásra. Amennyiben a boncoláshoz egyéb orvosi érdekek fűződnek (ismeretszerzés, oktatás, kutatás), akkor az az Oviedói Egyezmény szerint a halott páciens (kegyeleti) érdekei után következik csupán - így meg kellene teremteni ennek a jogállami kereteit: a hatékony tiltakozás, fellebbezés, végrendelkezés tiszteletben tartásának lehetőségét. A jelenlegi szabályozás szerint a halottal már az orvostársadalom rendelkezik a maga hasznára, és semmi dolga sincs a halott végakaratával, a méltóságával stb. - nos ezt nem tudom elfogadni.

Tisztelettel,

bp. &oldal, összesen: 5

Dr. Alexin Zoltán, okl. matematikus
University of Szeged,
Department of Software Engineering,
e-mail: alexin@inf.u-szeged.hu
www: <http://www.inf.u-szeged.hu/~alexin>